

Inventering av strandsandjägare (*Cicindela maritima*) i Västernorrlands län 2007

Länsstyrelsen Västernorrland avdelningen för Kultur och Natur

Inventering av strandsandjägare (*Cicindela maritima*) i Västernorrlands län 2007

Stefan Grundström
Stigsjö Geobio

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERNORRLAND

ISSN: 1403-624X

Samtliga foto utan angiven fotograf: Stefan Grundström

Omslagsfoto: Strandsandjägare vid Stavre, Ljustorpsån, Sven Halling, Scandi Natur

Kartor: Lantmäteriet, 2006, Ur GSD-Ortofotokartan ärende 106-204/188-Y

Förord

Jag har fått uppdraget av länsstyrelsen att inventera förekomsterna av strandsandjägare i Västernorrland. Arbetet har skett inom ramen för Åtgärdsprogram för strandsandjägare. Jag vill tacka Andreas Karlberg och Tomas Rydkvist på länsstyrelsen för förtroendet att utföra inventeringen och Eva Hörnström som hjälpt till med fältarbetet. Fotografierna är tagna av mig om inte annat anges.

Stigsjö Oktober 2007

Stefan Grundström

Sammanfattning

Strandsandjägare tillhör familjen jordlöpare bland skalbaggarna. Släktet Cicindela omfattar i Sverige fyra arter varav tre finns i Västernorrland. De övriga två grön sandjägare och skogssandjägare är ganska vanliga arter. Strandsandjägare är i Västernorrland endast känd från två avrinningsområden, dels Ljustorpsån i Timrå kommun, dels Moälven i Örnsköldsviks kommun. Arten är beroende av vattendrag med en naturlig vattenregim där också sandbankar av lämplig storlek finns. Förekomsterna längs Ljustorpsån och Moälven har varit kända sedan 1950-talet men omfattningen på populationsstorleken har varit oklar.

Läget för arten verkar vara ganska stabilt längs Ljustorpsån och Mjällån men populationen är helt beroende av de rejäla högflöden som med några års mellanrum uppträder längs åarna då nya sandområden skapas. Om högflödena uteblir förändras lokalerna med tiden då de växer igen med fräken, viden och al.

Vid Ljustorpsån och Mjällån har jag påträffat sandstrandjägare på 17 lokaler under 2007 och räknat över 9 000 larvgångar. Det är ett större antal lokaler och långt fler larvgångar än 2006. Påfallande är också att strandsandjägare påträffats på några lokaler där den ej setts tidigare vilket kan förklaras av en noggrannare inventering men också av spridning.

Längs Moälven är situationen precis som i fjol akut med endast två små förekomster trots att det finns förutsättningar för arten på fler ställen längs Moälven med biflöden. Inventering har också gjorts längs potentiella strandsandjägaråar men resultatet är nedslående då inga nya lokaler hittats. De besökta vattendragen är Selångersån/Sättnaån i Sundsvalls kommun samt norra Anundsjöån som är ett biflöde till Moälven och Nätraån i Örnsköldsviks kommun.

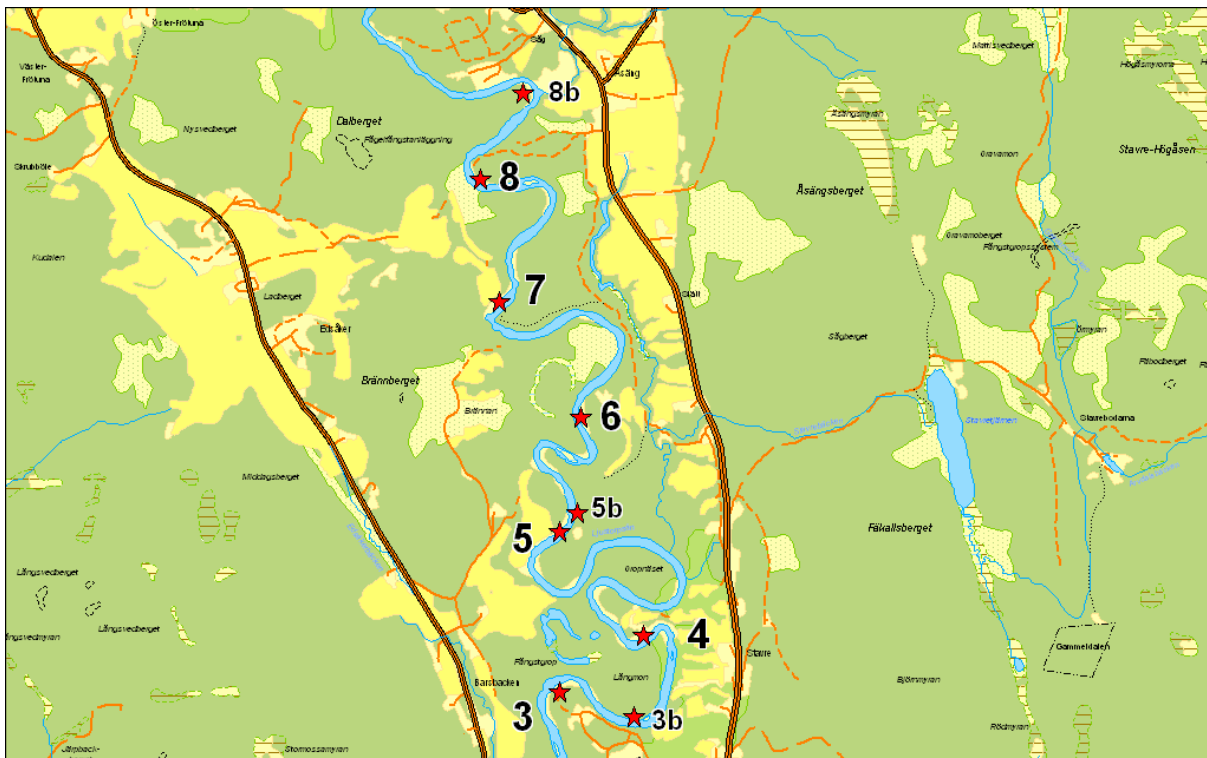
En exkursion med Timrå naturskyddsförening har genomförts med visning av sandstrandjägaren och dess livsmiljö. En exkursion med representanter för Örnsköldsviks kommun har också gjorts 2007. Ett informationsblad om sandstrandjägare och dess miljökrav har tagits fram för både Ljustorpsån/Mjällån och Moälven.

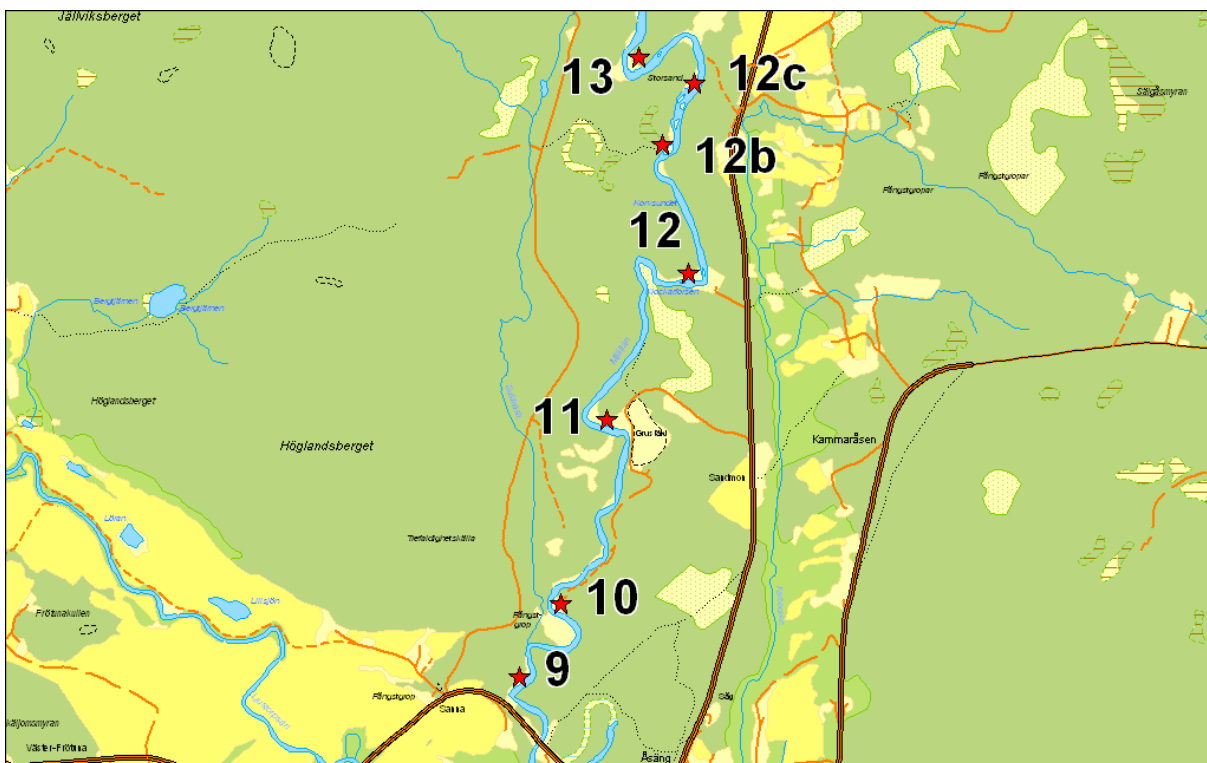
Innehållsförteckning

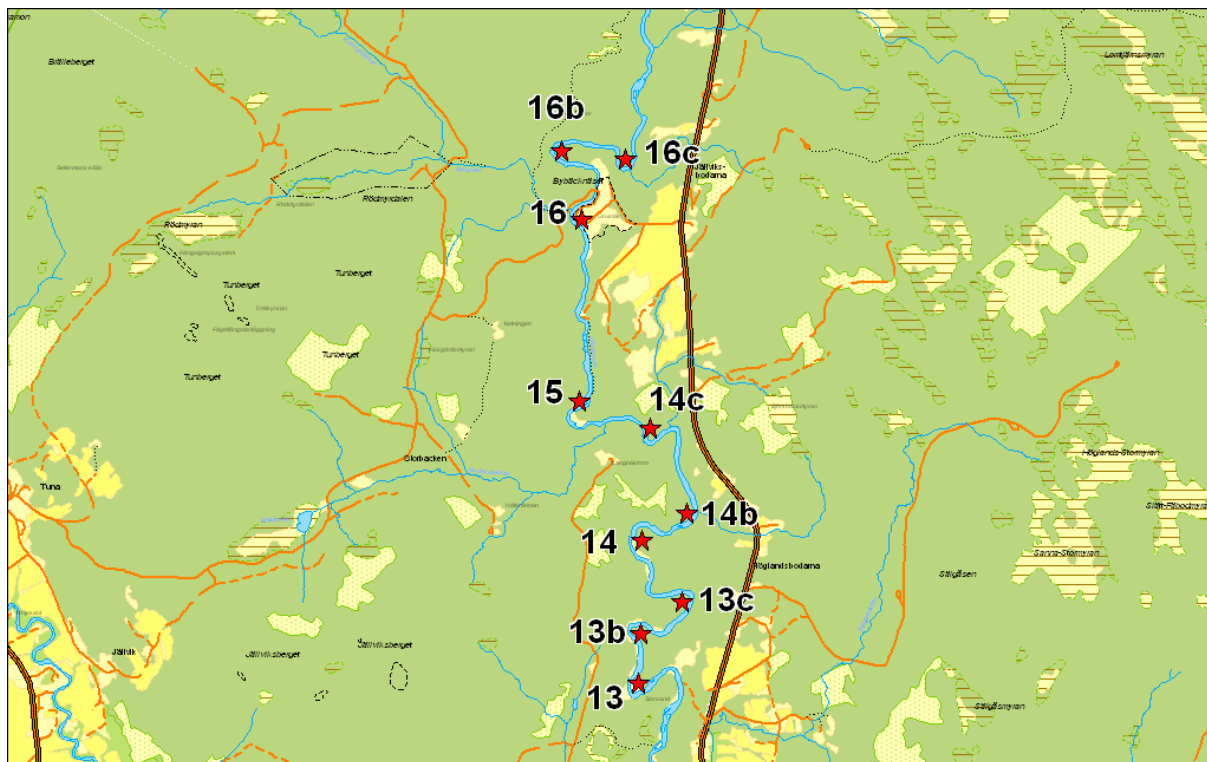
Förord	4
Sammanfattning	5
Kartor över de inventerade lokalerna vid Ljustorpsån och Mjällån	7
Resultat och statusbedömning av lokaler inventerade 2007	9
<i>Ljustorpsån och Mjällån</i>	9
<i>Moälven, N Anundsjöån och Nätraån</i>	10
<i>Sättnaån</i>	13
Inventeringsresultat vid Ljustorpsån/Mjällån 2007	14
Information	15
Förslag på åtgärder 2008 för strandsandjägare i Västernorrland	15

Kartor över de inventerade lokalerna vid Ljustorpsån och Mjällån

Karta nr 1, de inventerade lokalerna efter Ljustorpsån

Karta nr 2, de inventerade lokalerna efter Mjällåns nedre del**Karta nr 3, de inventerade lokalerna efter Mjällåns övre del**

Sandstrandjägarlokal vid Stavre, Ljustorpsån, Maj 2007 Foto: Stefan Grundström

Resultat och statusbedömning av lokaler inventerade 2007

Ljustorpsån och Mjällån

Årets resultat tyder på att vi tidigare underskattat storleken på populationen av strandsandjägare efter åarna. Lokaler där inga fynd gjordes vid 2006 års mer översiktliga inventering visade sig 2007 hysa rika förekomster. En noggrannare inventering är den troligaste förklaringen till detta resultat, men också spridning till nya lokaler.

Förmodligen fluktuerar populationen ganska mycket och efter en översvämning med skapande av nya sandbankar kan populationen snabbt växa till. Igenväxning under några år och stabila förhållanden innebär att populationen istället minskar starkt.

Vi har under årets mer noggranna inventering lärt oss mer om hur man ska hitta larvgångarna som ofta återfinns i ganska tät strandvegetation bland fräken och små videplantor. Det är också påfallande att larvgångarna finns samlade i täta grupper och på 1 m² kan det finnas ett par hundra larvgångar.

Nyupptäckt förekomst norr om tälten i Jällvik vid Mjällån, Juni 2007 Foto: Stefan Grundström

Larvgångar i vegetation vid Mjällån Foto: Stefan Grundström

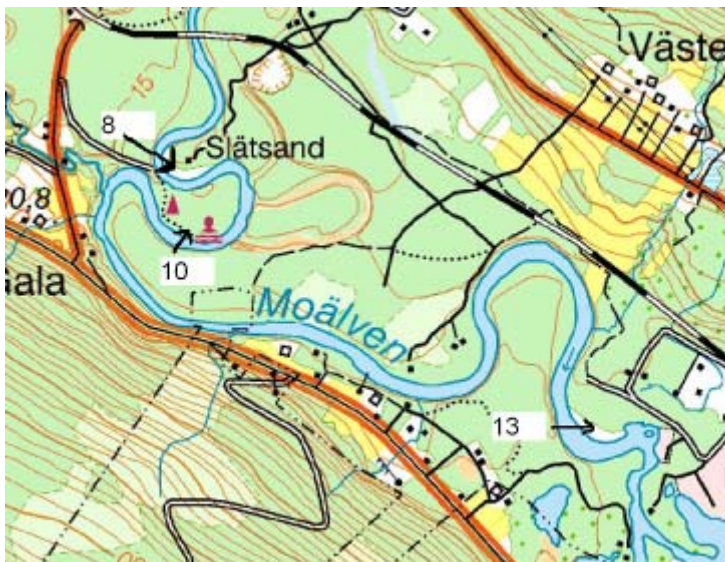
Min bedömning är liksom i fjol att strandsandjägaren inte är akut hotad idag längs åarna pga att Mjällån är oreglerad med den naturliga dynamik som detta innebär för vattendraget. Friluftslivet är också begränsat men terrängkörning utgör ett nutida hot på några av de mer tillgängliga lokalerna.

Terrängkörning på lokal nr 15 vid Mjällån, Foto: Stefan Grundström

Moälven, N Anundsjöån och Nätraån

Vid Moälven påträffades liksom 2006 strandsandjägare på få lokaler. Totalt räknades 70 larvgångar på en yta av ca 250 m² på lokal 10 (samma numrering som 2006) och 85 larvgångar på en yta av 150 m² på lokal 13. 5-10 aduler sågs på de två lokalerna vid inventeringsdagen 25 juni. På lokal 8 hittades inga larvgångare eller aduler trots ett noggrant eftersök.

Karta nr 4, de inventerade lokalerna efter Moälven

Vid norra Anundsjöån påträffades inga strandsandjägare trots fläckvis bra förutsättningar. Förmodligen är de få lämpliga lokaler som finns efter norra Anundsjöån för små och för utspridda för att långsiktigt hysa en population av arten. Efter Nätraån påträffades inga strandsandjägare eller spår av dessa. Nätraån har inte heller särskilt bra förutsättningar för att hysa arten.

Sandbank i norra Anundsjöån, Juni 2007 foto: Stefan Grundström

Populationen längs Moälven är akut hotad då det är frågan om få individer. Trycket från friluftlivet är stort och någon typ av skyltning eller avgränsning av områdena med larvgångar bör övervägas. Däremot så är Moälven i huvudsak oreglerad så det finns därför bra förutsättningar för naturliga störningar i form av översvämningar.

Sandstrandjägare vid Moälven

Foto Håkan Jansson

Sättnaån

Potentiella lokaler längs Sättnaån har besökts under 2007. På flera ställen finns lämpliga miljöer i form av sandbankar i ett meandrande oreglerat vattendrag. Tyvärr hittades inga sandstrandjägare och finns det en population efter Sättnaån/Sulån så är det i en liten begränsad förekomst.

Karta 5, de besökta lokalerna efter Sättnaån 2007 markerade med en röd stjärna

Inventeringsresultat från Ljustorpsån/Mjällån 2007

Lokal *	Beskrivning	Besökt	Antal adult	Antal larvgångar	Komm.
3b	Långmon i Stavre norr om tåkten	01-jun	0	0	Ej besökt 06
4	Stavre vid samlingsplatsen	17-jun	ca 90	1509	
5	Stavre/Edsåker, strand mot SO	20-jun	0	0	
5b	Södra Edsåker, östra sidan	20-jun	4	1	Ej besökt 06
6	Stavre norra delen, östra sidan	17-jun	ca 30	280	
7	Norra Edsåker, båda sidor ån	20-jun	ca 20	220	
8	Åsäng, östra sidan av ån	21-jun	0	0	
8	Åsäng, östra sidan av ån	23-jul	0	90	Inga fynd 06
8b	Åsäng, västra sidan av ån	21-jun	0	0	Ej besökt 06
9	Sanna vid vägen	19-jun	ca 7	253	
10	Söder om tåkten i Sanna	21-jun	ca 40	1 257	Inga fynd 06
11	Vid gruståkten i Sanna	21-jun	ca 60	1 260	Inga fynd 06
12	Klockarforsen	20-jun	ca 40	1 625	
12	Klockarforsen	23-jul	ca 200		
12b	Höglandsbodarna, väster om ån	19-jun	0	0	Ej besökt 06
12c	Höglandsbodarna, väster om ån	19-jun	0	294	Ej besökt 06
13	Storsand, norra sidan ån	19-jun	5	195	Inga fynd 06
13b	Högland, östra sidan ån	19-jun	0	0	Ej besökt 06
13c	Högland, västra sidan ån	20-jun	0	0	Ej besökt 06
14	Högland vid Natura 2000-omr.	20-jun	ca 80	1 139	
14b	N Högland, östra sidan ån	20-jun	3	0	Ej besökt 06
14c	N Högland, västra sidan ån	19-jun	0	0	Ej besökt 06
15	Söder om Jällviksforsen	19-jun	ca 80	1 463	
16	Vid gruståkten i Jällvik	20-jun	20	31	
16b	Väst om gruståkten i Jällvik	20-jun	0	3	Ej besökt 06
16c	Norr om gruståkten i Jällvik	01-jun	1	0	Ej besökt 06
	Flera lokaler längre norrut	01-jun	0	0	
				Summa ca 9700	

Nummer på lokalerna följer 2006 års numrering för att underlätta jämförelser

Information

En exkursion med Timrå naturskyddsförening genomfördes 5 augusti med visning av sandstrandjägaren och dess livsmiljö vid lokal nr 14 (Högländ vid Natura 2000-området). En exkursion till lokalerna vid Moälven gjordes 25 juni med representanter för Örnsköldsviks kommun. Ett informationsblad om sandstrandjägare och dess miljökrav har tagits fram för både Ljustorpsån/Mjällån och Moälven, se bilagor.

Förslag på åtgärder 2008 för strandsandjägare i Västernorrland

- Røjning och skyltning vid Moälven 10 000:-
- Utarbetande av övervakningsprogram 10 000:-

Länsstyrelsen Västernorrland avdelningen för Kultur och Natur

Inventering av strandsandjägare (*Cicindela maritima*) i Västernorrlands län 2007

Stefan Grundström
Stigsjö Geobio

ISSN 1403-624X, ISBN 91-85317-01-2

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERNORRLANDS LÄN 871 86 HÄRNÖSAND
BESÖKSADRESS. NYBROGATAN 15 OCH PUMPBACKSGATAN 19 TEL. 0611-34 90 00 FAX. 0611-34 93 72 WWW.Y.LST.SE